

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและสภาพของปัญหา

ค่านิยม เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในสังคม สังคมจะเจริญก้าวหน้าเพียงใดขึ้นอยู่กับค่านิยมของบุคคลในสังคมนั้นเป็นสำคัญ¹ การพัฒนาสังคมที่จะให้ได้ผลและตรงจุดนั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือ เราต้องสร้างค่านิยมที่ถูกตองและเหมาะสมแก่สังคมนั้น ทั้งนี้เพราะค่านิยมมีอิทธิพลต่อบุคคลมากที่สุดตั้งแต่พฤติกรรมง่าย ๆ ที่แสดงออก เช่น การแต่งกาย การกินอยู่ ไปจนถึงพฤติกรรมที่สลับซับซ้อน เช่น ความคิดเห็นทางการเมือง ความคิดเห็นในการเลือกคูครอง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจถ่ายทอดและปลูกฝังได้ในสังคมและวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ จากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ค่านิยมบางอย่างอาจเป็นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับของบุคคลในสังคมนั้น ๆ ก็ได้ ถ้าสังคมไม่ยอมรับก็จะเกิดความขัดแย้งและเกิดช่องว่างระหว่างวัยขึ้นได้²

การปลูกฝังค่านิยมที่ดีควรต้องปลูกฝังแก่บุคคลตั้งแต่วัยเด็ก เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่ดูซึมอะไรได้ง่าย และมักจะฝังแน่นติดตัวไปจนเป็นผู้ใหญ่³ โดยเฉพาะในเด็กวัย

¹ อานนท์ อากาภิรมย์, ลักษณะและปัญหาสังคมไทย (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 22.

² เลิศพร ภาวระสกุล, เยาวชน (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516) หน้า 8.

³ เอกวิทย์ ณ ถลาง, "การพัฒนา ค่านิยมของเด็ก : ข้อเสนอแนะบางประการ" คุรุปริทัศน์ (ฉบับความรู้สำหรับเด็ก 2522): 130 - 135.

6 - 12 ปี เป็นวัยเด็กที่มีความคิดอิสระในการเลือกตัดสินใจ ถ้าวันนี้ไปแล้ว พัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมก็จะคงที่ การพัฒนาค่านิยมก็จะทำได้ยากขึ้น

การปลูกฝังค่านิยมแก่เด็กควรทำควบคู่ไปกับการให้ความรู้ทางวิชาการ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความหวังที่สังคมต้องการได้มากที่สุด ค่านิยมน่าจะเป็นค่านิยมกลาง ๆ ที่ปลูกฝังให้เด็กรู้จักการแก้ปัญหา รู้จักคิดหาเหตุผล มีความซื่อสัตย์ในคุณธรรม มีความคิดสร้างสรรค์และยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เอง โดยไม่ต้องมีใครมากระตุ้น¹ วิธีการนี้จะสามารถทำให้เด็กรู้จักพัฒนาค่านิยม รู้จักเลือก และตัดสินใจในค่านิยมต่าง ๆ ได้อย่างมั่นใจ

การปลูกฝังค่านิยมควบคู่ไปกับการให้ความรู้ทางวิชาการนี้จะได้ผลมาก เพราะได้กระทำการปลูกฝังไปพร้อมกันทั้งสังคม เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยเรียนทั้งสิ้น แต่ถ้ามมีเด็กเพียงกลุ่มเดียวหรือจำนวนน้อยที่ได้รับการปลูกฝังค่านิยมที่ดีมา เด็กกลุ่มนั้นย่อมไม่สามารถจะต้านทานการยั่วยุจากสังคมได้ เมื่อสังคมไม่อยู่ในสภาพที่จะเอื้อต่อการทำดีของบุคคล หรือขาดตัวอย่างที่จะให้บุคคลทำดีแล้ว ในที่สุดเด็กเหล่านั้นก็จะเปลี่ยนพฤติกรรมและค่านิยมไปตามแรงผลักดันของสังคมได้

การปลูกฝังค่านิยมแก่เด็กนั้น นอกจากจะกระทำควบคู่ไปกับการให้ความรู้ทางวิชาการแล้ว เรายังสามารถจัดประสบการณ์ สถานการณ์จำลองต่าง ๆ ให้เด็กได้มีโอกาสคุ้นเคยกับค่านิยมได้ด้วยตนเอง นอกจากสิ่งที่กล่าวข้างต้น หนังสืออ่านสำหรับเด็ก ก็เป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีอิทธิพลสูงต่อการสร้างค่านิยมส่งผ่านไปยังสังคมอีกด้วย โดยให้เด็กได้คิด เลือก และตัดสินใจพฤติกรรมจากสถานการณ์จำลองในหนังสืออ่านสำหรับเด็กแล้วนำ

¹Akihiro Chiba, "Some View on the Child and Education," in The Child in the World of Tomorrow. a Window into the Future, Spyrou's Doxiadis, General Editor (London: Peryamon Press Oxford, 1979), pp. 209 - 210.

มาเปลี่ยนแปลงเป็นพฤติกรรมของตนโดยไม่รู้ตัว ซึ่งผู้เขียนส่วนใหญ่ก็ตระหนักถึงอิทธิพลนี้ เพราะฉะนั้นเพื่อให้หนังสืออ่านสำหรับเด็กเป็นเครื่องมือปลูกฝังและพัฒนาค่านิยมแก่เด็กได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยจึงเลือกวิเคราะห์การใช้เครื่องมือนี้ โดยเลือกศึกษาหนังสืออ่านสำหรับเด็กที่พิมพ์ใน พ.ศ. 2521 และ 2522 วิเคราะห์ดูว่า ผู้เขียนได้สอดแทรกค่านิยมทางสังคมอะไรบ้างในหนังสือเหล่านี้ และค่านิยมทางสังคมที่เด็กได้รับนั้นสอดคล้องกับค่านิยมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือไม่เพียงไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ค่านิยมทางสังคมตามการรับรู้ที่เด็กได้จากการอ่านหนังสืออ่านสำหรับเด็กที่พิมพ์ใน พ.ศ. 2521 และ 2522
2. เพื่อศึกษาความสอดคล้องของค่านิยมทางสังคมตามการรับรู้ที่เด็กได้จากการอ่านหนังสืออ่านสำหรับเด็กที่พิมพ์ใน พ.ศ. 2521 และ 2522 กับค่านิยมทางสังคมที่กำหนดในหลักสูตรประถมศึกษา

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ความแตกต่างในเรื่องเพศ สติปัญญา ความสามารถในการอ่านและลักษณะสายตาไม่มีผลกระทบโดยตรงกับการรับรู้ เรื่องค่านิยมทางสังคมของตัวอย่างประชากร
2. ในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องความสอดคล้องระหว่างค่านิยมทางสังคมตามการรับรู้ที่เด็กได้จากการอ่านหนังสืออ่านสำหรับเด็ก กับค่านิยมทางสังคมที่กำหนดในหลักสูตรประถมศึกษา 2521 นั้น จะแปลผลในด้านความสอดคล้องมากกว่าหรือความสอดคล้องน้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนผู้ตอบ
3. ค่านิยมทางสังคมจะคลุมเฉพาะค่านิยมที่กำหนดในเนื้อหาจริยศึกษา 30 ข้อ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษาเท่านั้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ความสอดคล้องของค่านิยมทางสังคม ตามการรับรู้ที่เด็กได้จากการอ่านหนังสืออ่านสำหรับเด็ก จำนวน 44 เล่ม ที่พิมพ์ใน พ.ศ. 2521 และ 2522
2. ค่านิยมทางสังคมจะครอบคลุมเฉพาะ ค่านิยมทางสังคมที่กำหนดในเนื้อหา วิชา 30 ข้อ

ค่านิยม

1. หลักสูตรประถมศึกษา หมายถึง หลักสูตร ประถมศึกษา 2521
2. ค่านิยมทางสังคม หมายถึง ค่านิยมที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้อื่น และเข้าร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข
3. หนังสืออ่านสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสืออ่านสนุกสำหรับเด็กที่ประกอบด้วย เรื่องและภาพที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและให้ความรู้หรือประสบการณ์ต่าง ๆ แต่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบหรือหนังสือการ์ตูน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบค่านิยมทางสังคมตามการรับรู้ที่เด็กได้จากการอ่านหนังสืออ่าน สำหรับเด็กที่พิมพ์ใน พ.ศ. 2521 และ 2522
2. ทำให้ทราบความสอดคล้องของค่านิยมทางสังคมในหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ที่คัดเลือกมา กับค่านิยมทางสังคมที่กำหนดในหลักสูตร ประถมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
3. เป็นแนวทางแก่นักเขียนที่จะส่งเสริมและแก้ไขค่านิยมทางสังคมใน หนังสือเด็กให้สอดคล้องกับค่านิยมทางสังคมที่กำหนดในหลักสูตร ประถมศึกษา ในการ เขียนหนังสืออ่านสำหรับเด็กเล่มอื่น

4. เป็นแนวทางแก่ครู บรรณารักษ์และผู้ปกครองในการ เลือกหนังสืออ่าน
สำหรับเด็กที่ปรากฏค่านิยมทางสังคมที่สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา

5. เป็นแนวทางสำหรับการวิเคราะห์ค่านิยมทางสังคมที่ครอบคลุมกว้างกว่า
ค่านิยมทางสังคมที่กำหนดในงานวิจัยนี้ หรือในหนังสืออ่านสำหรับเด็กที่พิมพ์ในปีอื่น ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย